

ВИТОМСЬКИЙ ЮРІЙ ЛЕОНІДОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
Київського інституту інтелектуальної власності та права,
кандидат психологічних наук, доцент*

ПОНЯТТЯ МЕТОДУ «ДЕЛЬФІ» ЯК ІНСТРУМЕНТУ ЕФЕКТИВНОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ

У процесі управління виробничою системою безперервно виникають такі ситуації, коли керівники різних рівнів і підрозділів стикаються з необхідністю вибору різних альтернативних варіантів рішень. Вироблення і прийняття рішення – вузлова процедура в діяльності керівника, яка визначає весь подальший хід процесу управління, в тому числі кінцевий результат управлінської діяльності [2, с. 517].

Процес прийняття певних управлінських рішень в сучасному менеджменті займає свою виняткову нішу. Серед великої кількості проблем управлінських дисциплін, і менеджменту в тому числі, найбільш важливими є розробка, прийняття і здійснення управлінського рішення. Вони являють собою основний інструмент керуючого впливу. Дана тема є найбільш актуальною, так як в управлінні процес прийняття рішення більш систематизований, ніж у приватному житті. Керівник організації приймає рішення або ту чи іншу дію не тільки для задоволення своїх цілей, але і для всієї організації в цілому [3, с. 35–41].

Тому багато країн в процесі прийняття будь-якого управлінського рішення використовують метод «Дельфі», так як думка людей, безумовно, відіграє важливу роль.

У багатьох розвинених країнах цей метод застосовується для визначення пріоритетів науково-технічного розвитку та прийняття рішень про фінансування великих державних програм. Прогноз, який заснований на «дельфійському» методі – це спроба передбачити розвиток тієї чи іншої технології на тривалу перспективу, коли слід оцінити довгострокові проблеми приблизно на 20–30 років.

Тому багато країн метод «Дельфі» застосовують в більшій частині в державних програмах, ніж в організаціях. Техніка методу Дельфі була використана вперше в Японії в 70-і роки саме в цілях національного та галузевого технологічного прогнозування.

Метод «Дельфі», безумовно, має свої переваги по порівняно з іншими методами, які засновані на звичайній статистичній обробці результатів індивідуальних опитувань. Він дозволяє скоротити похибки по всій сукупності індивідуальних відповідей. Також він обмежує коливання всередині опитуваних груп [4]. Справа в тому, що багато людей за своєю натурою мають схильність відштовхуватися від думки інших людей, ніж при цьому відстоювати і мати свою точку зору.

Присвоєння чужої думки навіть може відбуватися мимоволі. Тому за часту в організаціях при прийнятті управлінського рішення думка більш кваліфікованих експертів робить сильний вплив на групову оцінку. Для того, щоб виключити груповий вплив при прийнятті будь-якого рішення – і був запропонований метод «Дельфі».

Звідси можна зробити висновок, що ізольовані один від одного експерти або співробітники організації краще оцінюють ситуацію і роблять прогнози, ніж якщо ці люди об'єднані в одну групу. Таке ізолювання людей дозволяє уникнути відкритих обговорень, суперечок між експертами, так як думки людей не завжди збігаються.

Отже, це виключає груповий вплив, що приводить до підпорядкування думці більшості.

Від методу «Дельфі» принципово відрізняється такий метод як метод «мозкового штурму», або як його ще називають метод «мозкової атаки і колективної генерації ідей». Цей метод має на увазі прийняття рішення шляхом колективної думки фахівців в ході засідання, який проводиться за певними правилами.

Суть даної методики полягає в тому, що вона що проводиться заочно, на декількох рівнях. Також її можна проводити анонімно.

Метод проводиться в кілька етапів, а отримані результати обробляються статистичними методами. Опитуваних учасників просять дати коментарі до свого рішення, які можуть допомогти інтерпретувати статистичні дані іншим чином або можуть бути проаналізовані з якісної точки зору.

Кінцева мета спрямована на отримання необхідної інформації за допомогою послідовних опитувань, щоб домогтися максимального консенсусу для знаходження правильного і оптимального рішення.

Нині метод «Дельфі» застосовують в техніці, футурології, бізнесі, стратегічному плануванні та ін.

На жаль, в сучасній Україні даний метод не отримав такої актуальності і значущості як в інших країнах. Проблема полягає в тому, що в Україні статистичні центри занадто централізовані, немає незалежних аналітичних структур [1, с. 476]. Такий стратегічний аналіз мало затребуваний як такий. Остання проблема випливає з того, що в нашій країні відсутні традиції проведення подібних аналізів. Хоча для України формулювання цілей і відпрацювання методів відбору пріоритетів державної науково-технологічної політики має особливе значення.

Процедура цього методу полягає в ідентифікуванні постановок, які релевантні для майбутнього. Вона зводить те, що мається на увазі, і складне знання до одного твердження, на підставі якого можна прийняти судження. Отже, цей метод можна добре використовувати в поєднанні з іншими методологіями, такими як сценарії, переліки технологій і ін. Поєднання методу «Дельфі» і сценаріїв дає більше шансів прийняти правильне рішення. З іншого боку, в більш складних питаннях, коли тема не може бути зведена до відносно простого твердження і статистичних даних, коли потрібно групове обговорення

альтернатив, особливо, коли опитування спрямоване на невелику групу осіб, застосування методу «Дельфі» не найкращий вибір.

Метод «Дельфі» підходить, коли є причина залучити до процесу велику кількість людей.

В цілому, метод «Дельфі» є дуже цікавим інструментом при прийнятті управлінського рішення, особливо для великих компаній і дослідницьких організацій [4, с. 56–57]. Даний метод, безумовно, має свої сильні і слабкі сторони, які вже були приведені в даній роботі.

Але все ж головна проблема, як і в багатьох інших методах, які спрямовані на передбачення тієї чи іншої ситуації, полягає в тому, що майбутнє – це такий складний процес, який в повній мірі не можна передбачити, і воно завжди буде відрізнятися від того, що ви очікуєте.

Список використаної літератури:

1. Гондюл В. П. Прийняття політичних рішень теорія // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. – К. : Знання України, 2004 – Т. 2. – 812 с.
2. Мороз О. Модель // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. – Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. – С. 391. – 742 с.
3. Халын В. Г. Социально-ориентированные некоммерческие организации: опыт развития и перспективы // Государственное и муниципальное управление. Ученые записки СКАГС. 2013. № 2. С. 35–41.
4. Царев А. И. Стиль работы руководителя – залог эффективности деятельности муниципалитета // Государственное и муниципальное управление. Ученые записки СКАГС. 2009. № 2. С. 56–67.

Ключові слова: бізнес, управління, психологія управління, метод «Дельфі», прийняття рішень, менеджмент, суспільство.

Ключевые слова: бизнес, управление, психология управления, метод «Дельфи», принятие решений, менеджмент, общество.

Key words: business, management, psychology of management, Delphi method, decision making, management, society.